

Projekt COURAGE i digitalni registar zbirki kulturne opozicije

Teodora Shek Brnardić i Josip Mihaljević

COURAGE (*Cultural Opposition – Understanding the CultuRal Heritage of Dissent in the Former Socialist Countries / Kulturna opozicija – razumijevanje kulturne baštine neslaganja u bivšim socijalističkim državama*) je trogodišnji (veljača 2016. – siječanj 2019.) međunarodni istraživački projekt kojeg finansira Europska unija preko okvirnog programa za istraživanja i inovacije – Obzor 2020 ugovorom broj 692919. Projekt provodi međunarodni konzorcij od dvanaest institucija iz deset europskih zemalja predvođen Istraživačkim centrom humanističkih znanosti Mađarske akademije znanosti. Hrvatski član konzorcija koji provodi projekt u Hrvatskoj je Hrvatski institut za povijest.

Projekt se bavi istraživanjem bogatog i raznolikog nasleđa kulturne opozicije u bivšim socijalističkim državama srednje, istočne i jugoistočne Europe nakon Drugog svjetskog rata, prvenstveno otkrivanjem i usporedbom zbirkama koje svjedoče o djelovanju kulturne opozicije. Pod pojmom kulturne opozicije projekt podrazumijeva različite kulturne i društvene prakse raznih grupa i pojedinaca, koje su izražavale neslaganje s komunističkim režimima i njegovom kulturnom politikom, a čije su radnje mogle varirati od anonimnog neslaganja, prikrivenog ili javnog kritiziranja dominantne komunističke vlasti i njezinog društveno-političkog porekla, sve do otvorenog otpora vlastima. Pojam zbirke obuhvaća svaku grupu predmeta ili dokumenata, bilo privatnih ili javnih, bilo u fizičkom, bilo u digitalnom obliku, čiji se sadržaj može identificirati kao relevantan za različite aspekte neslaganja s komunističkim režimima (politika, kultura, prakse, ideologije, svjetonazori). Navedene zbirke analiziraju se u širim društvenim, političkim i kulturnoškim kontekstima, a najinovativniji aspekt ovakvog pristupa je analiza socioloških i kulturnoških praksi, provođenih radi stvaranja i očuvanja zbirki, koje same po sebi predstavljaju uvjerenje u potencijal arhiva,

muzeja, knjižnica i drugih organizacija kao riznica povijesti.

Okvirni je cilj ovakve analize proširiti dostupnost te povećati društvenu relevantnost i utjecaj zbirki, što se planira postići umrežavanjem zbirki na europskoj razini pa je stoga glavni produkt projekta COURAGE opsežan elektronički registar (digitalni zapisnik) zbirki, osoba, skupina, događaja i predmeta, a pokazivat će koje su uloge te zbirke imale u svojim društвima, kao i to kako se one danas predstavljaju domaćoj i međunarodnoj javnosti.

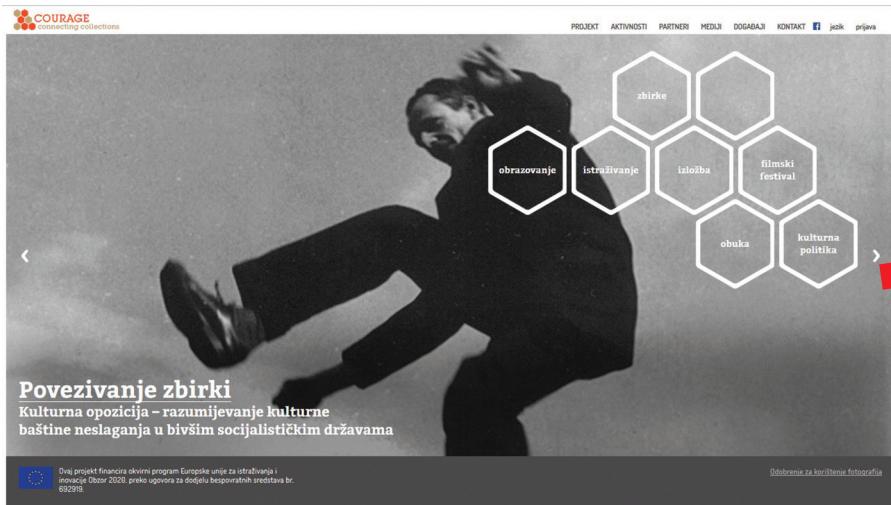
Registar pruža obilje korisnih informacija o zbirkama, koje postoje na ogromnom zemljopisnom prostoru, obuhvaćajući sve države članice i potencijalne države članice Europske unije iz nekadašnjih socijalističkih zemalja. Standardiziranim opisima zbirki olakšava se uporaba i pretraga registra i izrađuje kompleksna baza podataka koji su povezani i pohranjeni u RDF modelu (RDF triple store). Za izradu registra i IT podršku odgovoran je Institut za informatičke znanosti i kontrolu Mađarske akademije znanosti (MTA SZTAKI). Na temelju zahtjeva postavljenih od strane povjesničara i sociologa, MTA SZTAKI je instalirao i prilagodio podatkovnu platformu u koju se unose podaci za sve bivše socijalističke zemlje istražene u projektu. Pristup povezanih podataka bio je logičan izbor s obzirom na važnost prikaza veza između analiziranih osoba, događaja, predmeta i zbirka. Pristup povezanih podataka još uvek nije do kraja prepoznat u području humanističkih znanosti, ali istraživači u projektu su brzo shvatili prednosti takvog pristupa i svelali različite načine prikazivanja podataka u registru. Baza uredništva omogućuje jednostavno rukovanje višejezičnim tekstom, a administratori mogu vrlo jednostavno proširiti ili mijenjati model traženih podataka. Urednici koriste Vitro platformu s Jena Triplstore sustavom za uređivanje, koji je povezan s nizom WordPress portala

za javnu prezentaciju. Zapisi u registru prolaze kroz sedam koraka obrade, koji uključuju lokalne i središnje provjere kvalitete i jezičnu korekturu na engleskom i na jeziku zemlje iz koje potječe opisani entitet (zbirka, osoba, predmet). Rezultat predstavlja grafikon znanja koji povezuje zbirke, događaje i sudionike kulturne opozicije. Dio grafikona već je objavljen i pretraživ na portalu projekta (<http://cultural-opposition.eu/registry/>). Naziv sheme registra je COURAGE Ontology, a dostupna je kao OWL datoteka. Zahvaljujući našim posebnim zahtjevima, teško se možemo oslanjati na postojeće ontologije, ali u budućnosti nastojimo mapirati našu ontologiju raznim široko korištenim formatima metapodataka.

Trenutno je u registru upisano preko 300 zbirki s 500 opisanim predmetom, 800 osoba, 500 skupina ili organizacija i 800 događaja. S 80 istraživača koji uređuju registar tek smo na polu puta do zadanog cilja, a to je do kraja projekta izgraditi skoro potpunu enciklopediju kulturne opozicije u bivšim socijalističkim zemljama u obliku grafikona znanja.

Registar je temelj i drugih rezultata i aktivnosti projekta COURAGE budući da će se na temelju materijala iz Registra pripremiti digitalni sadržaj za nastavne svrhe, objaviti priručnik kulturne opozicije te organizirati putujuća izložba i više filmskih festivala. Sam registar bit će osnova za buduća historiografska i sociološka istraživanja, ali i istraživanja iz sfere digitalne humanistike. ■

Portal projekta COURAGE

[COLLECTIONS](#) [GROUPS&ORG](#) [PEOPLE](#) [EVENTS](#) [FEATURED ITEMS](#) [ABOUT](#)

search courage:

POSTER WITH AN INVITATION FOR A STUDENTS' GENERAL STRIKE AT THE UNIVERSITY OF ZAGREB, 1971

[open illustration](#)

The Croatian Spring is the best example of cultural opposition in the period of the communist regime in Croatia. Students were an important part of this reform movement and were very decisive in their requested reforms. They started a strike at the University of Zagreb (a.k.a. the Croatian University) and invited the entire public sphere to join. Their messages were distributed on leaflets and posters, pinned at the University and in other... [read more](#)

Location: 10000 Zagreb Trg Marka Marulića 21, Croatia [Show on map](#)

Languages: Croatian

[COLLECTIONS](#) [GROUPS&ORG](#) [PEOPLE](#) [EVENTS](#) [FEATURED ITEMS](#) [ABOUT](#)

sort by: Date of founding Name

search courage:

[filter by:](#) topic content type country geographic scope language date of founding online available

All ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

17 collections found

Items per page:

BOGDAN RADICA COLLECTION

The Bogdan Radica Collection is a personal archival fund which Radica founded in the late 1940s. His daughter Božilka Radica and Professor Ivo Banac delivered the entire collection to the Croatian State Archives (CSA) on three occasions in 1996, 2001 and 2006. It contains vital records related to the history of Croatian political emigration and constitutes an integral part of the cultural opposition to the Yugoslav communist regime.

Location: 10000 Zagreb Trg Marka Marulića 21, Croatia

Website: http://arhinet.arhiv.hr/details.aspx?itemld=1_5649

Topics: democratic opposition, emigration/exile, human rights movements, national movements (patriotic opposition)

Important events in the history of the collection: Donation of the Bogdan Radica Personal Papers to the Croatian State Archives in 1996

Primjer opisanog predmeta u Registru

Primjer pretraživanja zbirk u Registru

INFO

COURSE - Kulturna opozicija – razumijevanje kulturne baštine neslaganja u bivšim socijalističkim državama: <http://cultural-opposition.eu/>

COURSE Registrar zbirk: <http://cultural-opposition.eu/registry/>

Kontakt: <http://hr.cultural-opposition.eu/#contact>

Više o Registru možete pročitati u András Micsik, Tamás Felker and Balázs Nász, „Cultural Opposition in former European Socialist Countries: Building the COURAGE Registry“, ERCIM News, <https://ercim-news.ercim.eu/en111/special/cultural-opposition-in-former-european-socialist-countries-building-the-courage-registry>

Partnerske ustanove: MTA BTK– Istraživački centar za humanističke znanosti, Mađarska akademija znanosti; IFIS PAN – Institut za filozofiju i sociologiju, Poljska akademija znanosti; TCD – Trinity College, Dublin; IOS Regensburg – Institut za istočne i jugoistočne europske studije, Sveučilište Regensburg; MTA TK – Centar za društvene znanosti, Mađarska akademija znanosti; LII – Litavski institut za povijest; CUNI – Karlovo sveučilište u Pragu; UB – Sveučilište u Bukureštu; HIP – Hrvatski institut za povijest; Sveučilište Comenius u Bratislavi; Sveučilište Oxford; MTA SZTAKI – Institut za računarstvo i kontrolu, Mađarska akademija znanosti.